

Warszawa, 18.03.2014 r.

I.613.4.2014.KM

Pan nadinsp.

Marek Działoszyński

Komendant Główny Policji

ul. Puławska 148/150,

02-624 Warszawa

szanowny Panie Komendancze

Od listopada 2012 r. stowarzyszenie Poznańska Masa Krytyczna, organizujące comiesięczny przejazd rowerowy (tzw. Masa krytyczna) ulicami Poznania, kieruje do mnie skargi na działalność poznańskiej Policji w zakresie zabezpieczenia przejazdu uczestników zgromadzenia (kserokopie skarg przesyłam w załączeniu).

Przedstawiciele stowarzyszenia wskazują, że policjanci zabezpieczający Masy krytyczne wymagają od uczestników poruszania się zgodnie z wymogami prawa, w tym przede wszystkim zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – *Prawo o ruchu drogowym* (Dz. U. z 2011 r. Nr 30, poz. 151 ze zm.). W praktyce sprowadza się to do konieczności zatrzymywania się na skrzyżowaniu w przypadku, gdy sygnalizowane jest czerwone światło, a także w sytuacji obowiązku ustąpienia pierwszeństwa. W skargach wskazano, że sporadycznie zdarzały się zgromadzenia, w trakcie których policjanci zapewniali uczestnikom możliwość przejazdu z pierwszeństwem przed pozostałymi użytkownikami dróg, co pozytywnie wpływało na komfort przejazdu, poprawiało bezpieczeństwo osób biorących udział w zgromadzeniu oraz powodowało mniejsze utrudnienia dla pozostałych użytkowników dróg. Przedstawiciele stowarzyszenia zauważyli również, że wymóg stosowania się do przepisów Prawa o ruchu drogowym jest wymagany tylko od nich, natomiast innym zgromadzeniom (w tym np. organizowanym przez rolkarzy) policjanci zabezpieczający

trasę zapewniają możliwość swobodnego przejścia/przejazdu, z pierwszeństwem przed pozostałymi uczestnikami ruchu drogowego. Stowarzyszenie wskazało ponadto, że przed rozpoczęciem jednego z przejazdów, policjant zabezpieczający zgromadzenie zobligował organizatora do złożenia podpisu pod fragmentem ustawy z dnia 5 lipca 1990 r. – *Prawo o zgromadzeniach* (Dz. U. z 2013 r. poz. 397), konkretnie art. 10, chcąc uzyskać zapewnienie o zapoznaniu się przez organizatora z treścią tego przepisu i wynikającymi z niego obowiązkami nałożonymi na przewodniczącego zgromadzenia.

Warto jednocześnie zwrócić uwagę, że z korespondencji, jaka była prowadzona z Wielkopolskim Komendantem Wojewódzkim Policji (w załączeniu kserokopie) wynika, że w opisywanych sytuacjach nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości w zabezpieczeniu comiesięcznej Masy krytycznej organizowanej przez stowarzyszenie Poznańska Masa Krytyczna. Wskazano ponadto, że brak regulacji prawnych w zakresie zabezpieczania zgromadzeń powoduje, iż za każdym razem zabezpieczenie może wyglądać odmiennie – sposób zabezpieczenia jest determinowany każdorazowo okolicznościami danego przejazdu (np. ilość uczestników, trasa i czas przejazdu).

Na wstępie należy podkreślić, że art. 57 Konstytucji RP zapewnia każdemu wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa. Ukształtowanie tego uprawnienia jako wolności rodzi określone konsekwencje prawne – państwo (jego organy) nie tworzy tej wolności, a jego zadaniem jest właściwe zabezpieczenie możliwości organizowania i uczestniczenia w pokojowych zgromadzeniach. Tym samym, organy państwa mają obowiązek podjąć wszelkie działania zmierzające do pełnego urzeczywistnienia wolności zgromadzeń, ułatwiając obywatelom korzystanie z niej. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2008 r. o sygn. P 15/08 stwierdził, że wolność organizowania zgromadzeń oznacza w szczególności swobodę wyboru czasu i miejsca zgromadzenia, formy wyrażania poglądów oraz swobodne ustalanie przebiegu zgromadzenia i prowadzenie obrad. Obowiązkiem władz publicznych jest nie tylko usunięcie przeszkód w zakresie korzystania z tak określonej sfery wolności i zaniechanie nieuzasadnionej ingerencji w tę sferę, ale również podjęcie pewnych kroków pozytywnych mających na celu urzeczywistnienie tego prawa.

Należy ponadto zwrócić uwagę na art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (Dz. U. z 2011 r. Nr 287. poz. 1687 ze zm.), który stanowi, że policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka. Można ten przepis postrzegać jako pewną dyrektywę postępowania dla funkcjonariuszy policji, nakazującą w razie wątpliwości podejmować działania zmierzające do możliwie najpełniejszego urzeczywistnienia wolności organizowania zgromadzeń. W doktrynie został wyrażony pogląd, zgodnie z którym zgromadzenie może naruszać przepisy Kodeksu wykroczeń, np. pochód lub demonstracja powoduje zwykle zatamowanie ruchu ulicznego, wymusza zatrzymanie pojazdów i pieszych, a używane często przez uczestników techniczne środki nagłaśniające mają zmusić do zwrócenia uwagi na cele i hasła demonstracji. Wolność zgromadzeń uchyla bezprawność takich zachowań wypełniających znamiona wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i spokojowi publicznemu (tak P. Suski, *Zgromadzenia i imprezy masowe*, Warszawa 2010, s. 233).

Biorąc powyższe pod uwagę, wydaje się, że w obliczu faktu stosowania odmiennych sposobów i zasad zabezpieczenia zgromadzeń polegających na przejeździe rowerów przez policjantów, co dodatkowo wywołuje u organizatorów i uczestników poczucie nierównego traktowania przez organy państwa, konieczne jest ujednolicenie zasad zabezpieczenia przez policjantów takich zgromadzeń. W piśmie z dnia 9 sierpnia 2013 r. konieczność opracowania odpowiednich zasad zadeklarował Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu.

Powszechną bowiem praktyką w trakcie odbywania się zgromadzeń jest zajmowanie przez uczestników całego pasa jezdni i nieprzestrzeganie zasad ruchu drogowego. Pozwala to nie tylko na zapewnienie odpowiedniego komfortu uczestnikom, ale przede wszystkim skutkuje zwiększeniem bezpieczeństwa zgromadzenia i pozostałych osób biorących udział w ruchu drogowym. Należy wskazać, iż możliwość przejazdu przez skrzyżowania sterowane sygnalizacją świetlną czy przez drogi, na których występuje obowiązek ustąpienia pierwszeństwa bez konieczności zatrzymywania się, z pierwszeństwem przed pozostałymi użytkownikami dróg powoduje, że zgromadzenie nie jest dzielone na mniejsze grupy, dzięki czemu zachowywana jest spójność przemarszu, co w konsekwencji prowadzi do zapewnienia

właściwego poziomu bezpieczeństwa, ułatwia funkcjonariuszom policji zabezpieczenie zgromadzenia oraz pozwala zapewnić pozostałym uczestnikom ruchu drogowego komfort poruszania się w trakcie przejścia zgromadzenia.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), **zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o rozważenie wprowadzenia jednolitych zasad zabezpieczenia przez policjantów zgromadzeń publicznych.**

z prośbą

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Zal.:

1. skarga stowarzyszenia „Poznańska Masa Krytyczna” z dnia 18.11.2012 r.;
2. pismo RPO do Wielkopolskiego Komendanta Policji z dnia 16.01.2013 r.;
3. kolejna skarga stowarzyszenia z dnia 22.01.2013 r.;
4. pismo Komendanta z dnia 19.02.2013 r.;
5. pismo RPO do Komendanta z dnia 14.05.2013 r.;
6. kolejna skarga stowarzyszenia z dnia 22.05.2013 r.;
7. pismo RPO do Komendanta z dnia 3.07.2013 r.;
8. pismo Komendanta z dnia 9.08.2013 r.